

Je libo cukrovinky?

Martina Rybová

Téměř každý víkend cestuji z Prahy do Českých Budějovic. Nejednou jsem se po cestě pozastavila nad různými jazykovými hříčkami, např. při poslední cestě mě zarazil jeden nápis: *Velkoobchod cukrovinkami*. Obchod vypadal celkem nově, tak jsem si řekla, že se vlastník obchodu nejspíš jen přepsal a čeká na dodávku chybějícího svítícího písmenka. Když jsem však dojela zpět do Prahy, všimla jsem si, že se to v ulicích nápisy typu *obchod čím* (*Obchod čajem, Obchod kávou, Obchod elektronikou* aj.) jen hemží.

Nedalo mi to a začala jsem pátrat. Vzala jsem si k ruce Příruční slovník jazyka českého (1935–1957), protože mi vnitřní intuice říkala, že se asi nebude jednat o úplně novou záležitost, a dospěla jsem k prvním výsledkům. Vedle samotného hesla *obchod* jsou v závorce uvedeny pády (s předložkou či bez), které se s tímto podstatným jménem pojí. Vedle nejčastějšího *obchod s čím* se nesměle krčí právě varianta bez předložky: *obchod čím*.

Šla jsem tedy dále do historie a poprosila o pomoc Jungmanna. Ten má ve svém Slovníku česko-německém (1834–1839) zahrnuté varianty *obchod s něčím* a méně obvyklé *obchod v něčem* (tuto variantu uvádí i výše zmíněný slovník). Po spojení *obchod čím* ani stopa.

Slovníky mě přivedly na zvláštní stopu. Spojení *obchod čím* se muselo začít užívat někdy v druhé polovině 19. století. Tuto domněnku mi ostatně potvrdil i článek z jazykovědného časopisu *Naše řeč* z roku 1927, jehož autor je spojením *obchod čím* viditelně rozrušen. Rozšíření tohoto fenoménu dává za vinu brusičům, kteří se během 19. století snažili oprostít český jazyk od jakýchkoli (byť i jen údajných) německých vlivů a kterým se právě spojení *obchod s čím* zdálo až moc „německé“ (nebo spíše „nečeské“). Zatímco brusiči se snažili tuto vazbu potlačit a nahradit ji „češtějším“ *obchod čím*, autor článku má tendenci přesně opačnou. Nápisu typu *obchod textilem* (a podle tohoto vzoru utvořený např. i *dům hedvábím*) pokládá za chybné, dokonce je nazývá nákazou.

Takovou jazykovou náказu nejde úplně vyléčit, šíří se dál, zažívá v dnešní době neobvyklou renesanci, a tím se také přizpůsobuje novým trendům. Jestliže je *Obchod čajem, kávou* ještě přijatelný, *obchod elektronikou*, tedy (s) čímkoli moderním, nikoli a takové spojení působí velmi nepřírozně.

Závěrem je nutno ještě podotknout, že takový obchodník cukrovinkami vynaloží méně finančních prostředků na označení svého (velko)obchodu než obchodník s cukrovinkami. A to se, myslím, vyplatí!